

OBSAH

Poděkování	13
Předmluva	14
1. METABOLICKÝ SYNDROM	15
1.1 Diagnostika a diagnostická kritéria metabolického syndromu	16
1.2 Epidemiologie metabolického syndromu	17
1.3 Faktory podílející se na vzniku metabolického syndromu	23
1.3.1 Věk a pohlaví	23
1.3.2 Genetické a epigenetické faktory	24
1.3.3 Socioekonomické a behaviorální faktory	28
1.3.4 Fetální metabolické formování a postnatální stravování dítěte	30
1.3.5 Příjem potravy a jeho regulace	31
1.3.5.1 Osa mozek–gastrointestinální trakt–mikrobiota	32
1.3.5.2 Zvýšená zánětlivá aktivita v hypotalamu	34
1.3.6 Environmentální škodliviny	34
1.3.7 Infekce	35
1.4 Literatura	37
2. METABOLICKÝ SYNDROM, BIORYTMY, MIKROBIOTA A STÁRNUTÍ	46
2.1 Metabolický syndrom a biorytmy	46
2.1.1 Řízení biorytmů, biologické hodiny	46
2.1.2 Spánek a bdění	48
2.1.3 Cirkadiánní rytmy a metabolická onemocnění	49
2.1.4 Působky řízené cirkadiánními rytmy v patogenezi metabolického syndromu	50
2.1.5 Role hodinových genů v metabolismu	51
2.1.6 Cirkadiánní rytmy/spánek a metabolické nemoci	53
2.1.7 Biorytmy, poruchy spánku a imunitní systém	55
2.1.8 Chrononutrice	57
2.1.9 Chronofarmakoterapie	60
2.1.10 Literatura	61
2.2 Mikrobiota a metabolický syndrom	66
2.2.1 Ovlivnění skladby mikrobioty	66
2.2.2 Vývoj a specifika střevní mikrobioty	67
2.2.3 Střevní mikrobiota a imunita	69
2.2.4 Komunikace bakterie vs. bakterie	77
2.2.5 Systémový vliv mikrobioty	78
2.2.6 Virom a mykobiom	80
2.2.7 Virom	80
2.2.8 Mykobiom	82

2.2.9	Střevní mikrobiota a metabolismus	84
2.2.10	Střevní mikrobiota a metabolická onemocnění	87
2.2.11	Modulace složení mikrobioty jako terapie metabolických onemocnění	89
2.2.12	Literatura	90
2.3	Metabolický syndrom a stárnutí	100
2.3.1	Stárnutí jako rizikový faktor metabolického syndromu	100
2.3.2	Stárnutí imunitního systému	101
2.3.3	Změny v počtech a funkcích imunitních buněk	101
2.3.4	Vrozená imunita	101
2.3.5	Adaptivní imunita	106
2.3.6	Imunosenescence	107
2.3.7	Inflammaging	108
2.3.8	Změny v tukové tkáni	109
2.3.9	Vliv androgenů na metabolismus tuků a tukovou tkáň	110
2.3.10	Vliv ženských pohlavních hormonů na metabolismus tuků a tukovou tkáň	111
2.3.11	Morfologické změny tukové tkáně	111
2.3.12	Metabolický syndrom a stárnutí	113
2.3.13	Genomické změny spojené s metabolickým syndromem a stárnutím	113
2.3.14	Negenomické změny spojené s metabolickým syndromem a stárnutím	114
2.3.14.1	Deregulace vnímání živin	114
2.3.14.2	Narušení homeostázy mitochondrií	115
2.3.14.3	Senescence	115
2.3.14.4	Vyčerpání kmenových buněk a mezibuněčná komunikace	116
2.3.14.5	Proteostáza	116
2.3.15	Literatura	117
3.	PATOFYZIOLOGIE METABOLICKÉHO SYNDROMU	123
3.1	Chronický zánět, příčina i důsledek metabolického syndromu	123
3.1.1	Tuková tkáň	124
3.1.1.1	Adiposopatie (změny v tukové tkáni)	127
3.1.1.2	Adipokiny a batokiny	129
3.1.2	Dysbióza jako příčina i následek zánětu	131
3.1.3	Role imunitního systému v chronickém zánětu u metabolického syndromu	132
3.1.4	Buňky vrozené imunity	132
3.1.4.1	Monocyty a makrofágy	132
3.1.4.2	Neutrofil, eozinofil, bazofil	134
3.1.4.2.1	ILC vrozené lymfoidní buňky	135
3.1.4.2.2	iNKT (invariantní NK buňky)	136
3.1.4.2.3	Dendritické buňky	136
3.1.5	Adaptivní imunita a metabolický syndrom	137
3.1.5.1	T lymfocyty	137
3.1.5.2	MAIT (mucosal-associated invariant T cell)	138
3.1.5.3	B lymfocyty	139
3.1.6	Adipocyty jako imunitní buňky	140
3.2	Mechanismus účinku inzulínu	140
3.3	Příčiny vzniku inzulínové rezistence	140
3.4	Leptinová rezistence	142
3.4.1	Leptin a leptinové receptory	143
3.4.2	Mechanismus leptinové rezistence	144
3.5	Literatura	146
4.	IMUNOPATOLOGICKÉ KOMORBIDITY	155
4.1	Psoriáza a kožní nemoci	156
4.1.1	Epidemiologie psoriázy	156
4.1.2	Faktory podílející se na vzniku psoriázy	158

4.1.3	Patogeneze psoriázy a přesahy s patogenezí metabolického syndromu	158
4.1.4	Typy, projevy a diagnostika psoriázy	160
4.1.5	Komorbidity psoriázy	161
4.1.6	Psoriáza a metabolický syndrom	162
4.1.7	Ostatní kožní patologie a metabolický syndrom	162
4.2	Nespecifické střevní záněty	163
4.2.1	Rizikové faktory, spouštěče nespecifických střevních zánětů	165
4.2.2	Patogeneze a projevy nespecifických střevních zánětů	166
4.2.3	Nespecifické střevní záněty a komorbidity	167
4.2.4	Nespecifické střevní záněty a metabolický syndrom	168
4.3	Revmatoidní artritida	169
4.3.1	Rizikové faktory revmatoidní artritidy	171
4.3.2	Patogeneze revmatoidní artritidy	171
4.3.3	Projevy a komorbidity revmatoidní artritidy	172
4.3.4	Revmatoidní artritida a metabolický syndrom	173
4.4	Systémový lupus	175
4.4.1	Rizikové faktory systémového lupusu	176
4.4.2	Patogeneze	176
4.4.3	Projevy a komorbidity systémového lupusu	178
4.4.4	Systémový lupus a metabolický syndrom	179
4.5	Roztroušená skleróza	181
4.5.1	Rizikové faktory roztroušené sklerózy	182
4.5.2	Patogeneze roztroušené sklerózy	182
4.5.3	Projevy a komorbidity roztroušené sklerózy	184
4.5.4	Roztroušená skleróza a metabolický syndrom	185
4.6	Literatura	188
5.	NEIMUNOPATOLOGICKÉ KOMORBIDITY, DIABETES MELLITUS, STEATÓZY A KARDIOVASKULÁRNÍ KOMPLIKACE	199
5.1	Metabolický syndrom diabetes mellitus 2. typu (DM 2)	199
5.1.1	Epidemiologie DM 2	199
5.1.2	Rizikové faktory DM 2 a projevy	201
5.1.3	Komorbidity DM 2	203
5.1.4	Metabolický syndrom ve vztahu k patogenezi DM 2	203
5.2	Metabolický syndrom a ukládání tuku mimo tukovou tkáň (steatózy)	208
5.2.1	Jaterní steatóza	209
5.2.1.1	Epidemiologie NAFLD	210
5.2.1.2	Patogeneze NAFLD	210
5.2.1.3	Změna v jaterní mikrobiotě	213
5.2.2	Steatóza slinivky	214
5.2.3	Myosteatóza	216
5.3	Metabolický syndrom a kardiovaskulární komplikace	218
5.3.1	Zbytnění epikardiálního tuku a poškození srdce	218
5.3.2	Ateroskleróza	221
5.4	Modulování imunitního systému a další terapeutické přístupy u NAFLD a aterosklerózy	228
5.5	Literatura	231
6.	NEIMUNOPATOLOGICKÉ KOMORBIDITY, NÁDOROVÁ ONEMOCNĚNÍ A DALŠÍ ORGÁNOVÉ SYSTÉMY	243
6.1	Metabolický syndrom a nádorová onemocnění	243
6.2	Metabolický syndrom a endokrinní systém	249
6.2.1	Hypofýza	249
6.2.2	Nadledviny	250
6.2.3	Štítná žláza	251

6.2.4	Vaječníky	251
6.2.5	Varlata	252
6.3	Metabolický syndrom a centrální nervová soustava	254
6.3.1	Patogeneze neurodegenerativních procesů	257
6.3.2	Metabolický syndrom a mentální zdraví	261
6.4	Metabolický systém a dýchací systém	261
6.5	Metabolický syndrom a spánková apnoe	265
6.6	Metabolický syndrom a kostní tkáň	267
6.7	Metabolický syndrom a ledviny	268
6.8	Metabolický syndrom a trávicí systém vyjma jater a slinivky	270
6.9	Metabolický syndrom a zrak a sluch	271
6.9.1	Zrak	272
6.9.2	Sluch	273
6.10	Pohybový aparát	275
6.10.1	Osteoartróza	275
6.10.2	Sarkopénie	276
6.11	Literatura	277
7.	NEFARMAKOLOGICKÁ INTERVENCE METABOLICKÉHO SYNDROMU	290
7.1	Stravovací návyky	290
7.2	Pohybová aktivita	295
7.3	Literatura	296
8.	KOMENTÁŘE KE STUDIÍM	300
8.1	Vybrané parametry zánětu a metabolického stavu	300
8.1.1	Citované studie uskutečněné na LFHK	308
8.2	Genotoxicita a chromozomální aberace	308
8.2.1	Citované studie uskutečněné na LFHK	310
8.3	Shrnutí výsledků	310
8.3.1	Přílohy, materiál a metody, výsledky	310
8.3.1.1	Materiál a metody	310
8.3.1.1.1	Výběr účastníků studií	310
8.3.1.1.2	Diagnostická kritéria metabolického syndromu a definice BMI	311
8.3.1.1.3	Určení tíže psoriázy – PASI skóre	311
8.3.1.1.4	Odběr a zpracování krevních vzorků	311
8.3.1.1.5	Analýza krevních vzorků	311
8.3.1.1.6	Statistická analýza	312
8.3.1.2	Výsledky	313
8.3.1.2.1	Studie 1	313
8.3.1.2.2	Studie 2	321
8.3.1.2.3	Studie 3	326
8.3.1.2.4	Studie 4	329
8.4	Metabolický syndrom a stárnutí	335
8.4.1	Teorie a shrnutí výsledků	335
8.4.2	Přílohy	337
8.4.2.1	Materiál a metody	337
8.4.2.1.1	Analýza krevních vzorků	337
8.4.2.1.2	Statistická analýza	338
8.4.2.2	Výsledky	338
8.4.2.2.1	Demografická data	338
8.4.2.2.2	Rozdíly hodnot biochemických parametrů a markerů stárnutí mezi MetS a nonMetS	338

8.4.2.2.3 Rozdíly v hodnotách biomarkerů stárnutí v podskupinách podle věku	340
8.4.2.2.4 Korelace mezi vybranými markery stárnutí.....	342
8.5 Literatura	343
Seznam zkratek.....	349
Summary.....	350